

Quick Response Request

Submitted by: Association of Municipalities and Towns of Slovenia

Date: November 2010

Subject: Collecting Laws on animal protection in NALAS countries.

Background: Slovene Association was trying to enforce some law changes on protection of animals, especially in shelter facilities - Rules on conditions for abandoned animals. SOS was trying to achieve some changes, particularly in the part,] regulating the killing of animals in shelters, if they are not adopted.

1. Summary of Results

NALAS collected excerpts and relevant laws on animal protection from 6 members.

2. Analytical/Detailed Information

A) Bulgaria

Act for Animal Protection */in force since 31.01.2008/*

Art. 6. (1) Prohibited is the expression of the inhumane treatment of animals.

(2) The inhumane treatment of animals is to cause pain or suffering to an animal or cause intense fear.

Art. 7. (1) Prohibited is the expression of animal cruelty.

(2) Cruelty is:

1. any act or omission that causes continuous or repeated suffering of the animal, or permanent impairment of health or stress;

2. violation of the principle of good practice in farming when it leads to harmful consequences for animal health;

3. increasing aggressiveness of the animals through selection or training in aggression to other animals and humans;

4. use of strict and electrical collars, electric prods, chemical irritants or harmful substances, or technical devices, aids or devices that aim to influence the behavior of the animal, it caused intense fear and pain;

5. organizing training and racing on surfaces that damage legs;

7. using animals for film images, advertising and exhibitions where they are causing pain, suffering, injury or stress;

8. forcing the animals to the efforts that cause them pain, suffering, injury or stress;
9. exposure of animals to temperature or other adverse weather conditions, lack of oxygen or limiting their freedom of movement that cause them pain, suffering, injury or stress;
10. Abandonment of animals;
11. use of live animals for feeding, except those whose biology requires it;
12. depriving the animals of the rest;
13. subjecting the exercise of sick, injured or stressed animals;
14. release of animals bred by humans in the event that previously were not prepared for survival in the wild;
15. amputation or castration using elastic ring;
16. complete or partial amputation of body parts or removal of organs of animals;
17. blacksmith of ungulates with harmful horseshoes;
18. cultivation, use and killing of dogs and cats to obtain the furs and meat for food production and import and export of dog and cat fur and meat;
19. docking of ears and tails in order to change the appearance of animals;
20. removal of nails, teeth and vocal cords;
21. display in shops, catering establishments and other entertainment and pubs of all kinds of mammals, primates, birds and reptiles, dangerous animals ornamental;
22. conducting propaganda, promotion or incitement by any means, directly or indirectly, of violence against animals;
23. sexual abuse of animals.

Art. 41 '.....Local authorities establish shelters for stray animals.

(1) Mayors are in charge for the shelters.

(2) Shelters for stray animals are managed by municipalities and / or organizations for the protection of animals.

(3) Each shelter shall develop and implement a system for informing citizens about the animals available for breeding, including information on the web page and through media publications.

Act on Veterinary Activity
/in force since 02.05.2006/

Section VII.

Euthanasia of animals

Art. 179. (1) Euthanasia of animals is performed only by a veterinarian who is pursuing a veterinary practice.

(2) When euthanasia is performed the veterinarian recorded in the ambulatory diary the reasons for implementing it.

(3) Euthanasia is permitted only on:

1. terminally ill animals with irreversible pathological changes causing them pain and suffering;
2. reduction and eradication of contagious disease that poses a health hazard to humans or animals;
3. completion of experiments with animals where they are led to irreversible pathological changes causing the animals pain and suffering;
4. animals whose aggressive behavior constitutes a danger to life and health of humans or animals.

Art. 180. (1) The preparation and conduct of euthanasia is organized in a way that minimizes stress on the animal.

(2) Euthanasia is held in a separate room which does not allow other animals to observe her performance

(3) Euthanasia is carried out with products that cause complete loss of consciousness and sensitivity to pain, followed by certain death.

(4) Upon completion of euthanasia veterinarian finds death.

Art. 181. During Euthanasia is prohibited the use:

1. of VMP, which paralyze the muscles, without causing loss of sensitivity to pain;
2. of VMP not result in a loss of sensitivity

B) Republic of Srpska

POGLAVLJE IX. ZAŠTITA NAPUŠTENIH I IZGUBLJENIH ŽIVOTINJA
Član 27.

(Napuštene i izgubljene životinje) **Abandoned and lost animals**

(1) Napuštenim i izgubljenim životinjama potrebno je osigurati adekvatan smještaj i veterinarsko-zdravstvenu pomoć.

(2) Lice koje nađe napuštenu ili izgubljenu životinju dužno je o tome obavijestiti najbližu veterinarsku organizaciju ili sklonište za životinje.

(3) Ako je životinja bolesna ili povrijeđena, te se ne može izlijevati, potrebno joj je oduzeti život na način koji uzrokuje minimalnu bol, patnju ili trpljenje (eutanazirati).

(4) Zabranjeno je napuštene i izgubljene životinje iskoristiti u svrhu vršenja ogleda.

član 28.

(Skloništa za životinje)-**Shelters for animals**

(1) Vlasnik skloništa za životinje dužan je:

- a) osigurati dovoljnu količinu hrane i vode za životinje;
- b) osigurati veterinarsko-zdravstvenu zaštitu životinja;
- c) osigurati dovoljno životnog prostora za svaku životinju I omogućiti joj dovoljno kretanja;
- d) voditi evidenciju o svakoj zbrinutoj životinji;
- e) voditi evidenciju o svakoj udomljenoj životinji;
- f) izvršiti obaveznu sterilizaciju i kastraciju svih pristiglih napuštenih i izgubljenih životinja nakon isteka roka iz stava

(2) ovog člana;

- g) primati prijave o napuštenim i izgubljenim životnjama;
- h) angažirati se na udomljavanju životinja i pronalaženju vlasnika;
- i) mikročipovati svaku pristigu životinju ako ona već nije mikročipovana.

(2) Imalac životinje ima pravo zahtijevati povrat životinje koja je načena i smještena u sklonište osam dana od dana smještanja u sklonište, u protivnom životinja se može dodijeliti drugom zainteresiranom licu.

(3) Lice koje udomi pronađenu životinju dužno je potpisati izjavu o udomljavanju životinje.

(4) Sklonište za životinje osniva fizičko ili pravno lice, jedinica lokalne samouprave, općina, grad, kanton ili entitet.

(5) Nadležni upravni organ kantona, grada ili općine izdaje dozvolu za formiranje skloništa za životinje, na osnovu uputstva koje propisuje nadležno ministarstvo, a na prijedlog Ureda, te vodi upisnik skloništa za životinje.

Član 29.

(Higijenski servis) **Hygiene service**

(1) Napuštene i izgubljene životinje skupljaju zaposleni u higijenskom servisu tako da životinji nanose najmanje bola i patnji I predaju ih u skloništa za životinje.

(2) Ako je pronađena divla životinja, higijenski servis obavezan je najbližem lovačkom društvu podnijeti zahtjev za njeno vraćanje u prirodu ako je to moguće, ili u suprotnom, životinja se predaje najbližem zoološkom vrtu koji je opremljen za njeno primanje. Ukoliko ni zoološki vrt nije u mogućnosti da primi životinju, ona se usmrćuje.

(3) Ako je pronađena posebno zaštićena divla životinja, obavještava se organ državne uprave nadležan za poslove zaštite prirode i okoliša, koji donosi odluku o dalnjem postupku.

(4) Nadležni upravni organ kantona, grada ili općine izdaje dozvolu za formiranje higijenskog servisa za životinje, a na osnovu uputstva koje propisuje nadležno ministarstvo, a na prijedlog Ureda.

Član 30.

(Finansiranje skloništa i higijenskih servisa) **Financing of shelters and hygiene services**

Skloništa i higijenski servisi finansiraju se iz:

- a) budžeta entiteta, kantona, gradova i općina;
- b) drugih vidova finansiranja (donacije, pokloni itd.).

C) Croatia

Law on Animal Protection / Zakon o zaštiti životinja

Official Gazette / Narodne novine br. 135

13.12.2006.

http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2006_12_135_3045.html

Article 57: "If within 15 days of accommodation in the animal shelter owner of the animal has not applied for its return, the animals can be donated or sold.

Animals from shelters that are not returned to the owner, and it is not possible to continue to hold or accommodate them, can be put to death after 60 days."

Article 9, Killing animals can be carried out if:

- the treatment of animals was prolonged and associated with suffering, and the outcome uncertain,
- the animal has reached a high age, and the basic life functions canceled,

- the animals are suffering from incurable diseases,
- such action is necessary for the implementation of disease control measures in accordance with the regulations in the field of veterinary medicine, particularly those that may endanger people or cause great economic damage,
- the animal is dangerous for the environment,
- the animal is held and cultivated for production of sick or injured, and it is not possible to slaughter or shot dead, under the supervision of veterinarians,
- it is necessary to conduct experiments on animals and for production of biological preparations and after doing experiments or using animals for the production of biological preparations.

Animals can be killed only by a veterinarian or a qualified veterinary technician under the supervision of a veterinarian, with some exceptions.

Another act for capital is:

Grad Zagreb - Odluka o uvjetima i načinu držanja kućnih ljubimaca i načinu postupanja s napuštenim i izgubljenim životinjama / Decision on conditions and manner of keeping pets and the treatment of abandoned and lost animals – City of Zagreb

Broj 21 od 23. prosinca 2008. / No. 21 23 December 2008

D) Kosovo

Law No.02/L-10

LAW ON ANIMAL WELFARE

Kosovo Assembly,

Pursuant to UNMIK Regulation No. 2001/09 of May 15 2001 on Constitutional Framework of Provisional Self Governance in Kosovo, Chapter 9.1.26 (a) and 5.1 (n)

Hereby adopts the following:

LAW ON ANIMAL WELFARE

Chapter I

GENERAL PROVISIONS

Article 1

Subject

The present law regulates keeping, caring, housing, breeding, transportation and other issues related to animal welfare.

Article 2

Purpose

The purpose of the present law is establishment of legal base for animal welfare to ensure physiological and social needs of animals.

Article 3

Definitions

In this Law unless the context otherwise requires:

"Animal welfare" shall mean the totality of endeavors ensuring the physiological and social needs animals.

"Ministry" shall mean the Ministry of Agriculture, Forestry and Rural Development.

"KVFS" shall mean the Kosovo Veterinary and Food Services.

"Chief Veterinary Officer" shall mean the Chief Executive of the Kosovo Veterinary and Food Services.

“Veterinarian” shall mean a person who successfully completed formal education on veterinary medicine or surgery in a veterinary faculty formally recognized by the competent minister.

“Animal welfare inspector” shall mean the officer who is responsible for enforcement of provisions of the present law.

“Competent person” shall mean those individuals designated as such by the Minister for any purposes of this law.

“Animal keeper” shall mean a person who has custody of or takes care of an animal.

“Animal” shall mean all living animals, including and poultry, fish and bees, free-living larval and reproducing larval forms, but does not include foetal or embryonic forms.

“Dangerous Animals” - are animals that always pose a danger for humans and animals (i.e. wolf, bear, lion, snake, etc.).

“Aggressive Animal” - is an animal which in certain circumstances can become dangerous (i.e. if a dog is always kept chained and is physically mistreated, such a dog may become dangerous).

“Animal ill-treatment”, shall mean causing the animal suffer, pain or distress, by any act or omission, which in its degree and in circumstances in which it is inflicted, is excessive or unnecessary.

“Animal for experiment” shall mean the use of any animal for experimental or other scientific purposes which may cause it pain, suffering distress or lasting harm, including any course of action intended, or liable.

“Euthanasia” shall mean painless killing in necessary cases for the purpose of preserving public health.

“Animal market” shall mean the licensed place for sale of animals.

“Animal transportation” shall mean movement of animals by road, rail, air or water means of transport.

“Animal identification” shall mean:

- a). marking the animal by any method for the purpose of distinguishing that animal or animals of that type from others; and
- b) affixing, applying to, or implanting in, that animal for the purpose of distinguishing that animal or animals of that type from others, ear tags, electronic identification device, or paint or any other thing.

“Animal sanctuary” shall mean a specially equipped place for the boarding of seized, stray, confiscated and ownerless animals, as well as animals which are in need of assistance.

“Animal boarding facility” shall mean a specially equipped place where owners of domestic-pet animals may leave them to be cared for, for a specified period of time.

“Animal preserve” shall mean the enclosed area where animals are bred and live in natural conditions and are in permanent care of human.

“Wild game animal” shall mean wild land mammals and wild birds for hunting.

“Person” shall mean natural and legal person;

Chapter II
KEEPING AND CARING OF ANIMALS
Article 4
Keeping of animals

- 4.1. The conditions and manner in which species or categories of animals are kept shall include:
- a. the manner in which animals shall be tied,
 - b. the manner in which animals shall be segregated according to age, sex, or species,
 - c. the space which animals shall be allowed,
 - d. matters relative to the hygiene and comfort of the animal, its housing and other measures to ensure the health of the animal,
 - e. data for listing of the categories and the species of animals,
 - f. conditions of housing of animals according to their specie,

g. any other matter that may occur.

4.2. For the purpose of ensuring animal welfare, the Ministry shall issue a subsidiary act.

Article 5

Caring of animals

5.1. Any person who keeps any animal or looks after an animal shall be responsible for its security, health and welfare.

5.2. The Ministry shall issue a subsidiary act providing for the manner of caring, feeding, training and watering, and the qualifications of persons who shall be responsible for categories and species of animals.

Article 6

Breeding of animals

6.1. Breeding of animals, shall be conducted in accordance with rules on animal breeding including the method of breeding according to species and categories of animals, to be used for breeding purposes and to prohibit uncontrolled breeding.

6.2. To minimize stray and feral animal populations and animals unsuitable for breeding, compulsory sterilization of animals may be set.

6.3. Young of given animal species or categories shall not be separated from their parent until they have reached given age.

6.4. Any person involved in breeding of animals shall be responsible for preserving anatomical, physiological and behavioral characteristics of animals, which are likely to put at risk the health and welfare of either the offspring or the parents.

6.5. The Ministry shall issue subsidiary acts providing for issues from this article.

Chapter III

INTERVENTIONS IN LIFE OF ANIMALS

Article 7

Animal surgical operations

7.1. Surgical operations for the purpose of modifying the appearance of an animal by which any part of the animal's body is removed or damaged, other than for a curative purpose, shall be prohibited.

7.2. Surgical operations shall be carried out by a veterinarian pursuant to provisions of the law in power.

7.3. Ministry shall issue an Administrative Instruction providing for the manner and cases in which surgical operations and embryo transplantation may be performed in animal species or categories of species.

Article 8

Killing of animals

8.1. Except in cases of emergency which visibly indicate extreme pain which may be conducive to death, only a veterinarian or another competent person shall be permitted to kill an animal of a domesticated breed or any wild animal which has been domesticated, except animals bred for the production of food.

8.2. In the case where it is necessary to kill an animal, this shall be done with the minimum of physical and mental suffering.

8.3. The person responsible for the killing shall make sure that the animal is dead before disposing the carcass.

8.4. The Ministry shall issue an Subsidiary Act providing for:

- a) cases in which it shall be permissible to kill animals, and the manner in which such killing may take place,
- b) person by whom the animal may be killed,
- c) facilities and equipment of slaughterhouses,
- d) stunning, provided that such methods shall bring animals into a state of unconsciousness which lasts until they are slaughtered,

e) transport of injured or diseased animals for the purposes of slaughter, provided that such transport does not entail further suffering for the animals methods and early slaughter.

8.5. Provisions of paragraph 8.4 of this article do not apply for wild game animals.

Article 9

Animals for experiment

9.1. An animal experiment starts when an animal is first prepared for use and ends when experiment is concluded.

9.2. Pursuant to provisions of the present law, only persons who have been issued a license by the Ministry may carry out animal experiments.

9.3. The Ministry may suspend, modify or revoke the license issued pursuant to article 9.2 of the present Law.

9.4. The license referred to article 9.2 of the present Law shall be issued only when the experimental procedures are not in breach of ethical rules and standards which may be drawn by CVO and the Order of Veterinarians.

9.5. The license shall specify the required experimental procedure, including conditions and restrictions which may deem necessary.

9.6. The holder of a license, according to article 9.2 of the present Law, upon experiment shall be obliged to ensure that the animal suffers as little distress as possible without defeating the object of the experiment.

9.7. The license holder, according to article 9.2 of the present Law, shall keep records of animals for experiments as well as data during the course and after the animal experiment, and shall supply this information to the Ministry.

9.8. The Ministry shall issue an Administrative Instruction on use of animals for experiments.

Article 10

Aggressive Animals

10.1. Ministry shall prohibit importation, sale or breeding of aggressive animals which may present danger to safety, human health and health of other animals, in cases when is not specified otherwise by the law.

10.2. Aggressive animals shall not be kept in stock and may be killed or slaughtered where they present risk to human and animal health, if this is deemed by KVFS.

Chapter IV USE OF ANIMALS

Article 11

Use of Animals at Competitions

11.1. Organizing competitions which test the speed or strength of animals whereby animal may suffer pain, injury or death, is permitted only in cases when this is in compliance with legal provisions, subsidiary acts and under control of KVFS.

11.2. The Ministry shall issue a subsidiary act concerning the keeping of animals for the purposes of recreation, competition, sports, training, education, public display, shows, exhibitions, sale at markets and auctions or for other purposes and - to regulate the administration of substances which may be used on animals participating in competitions.

Article 12

Transport of Animals

12.1. Animals, may to be transported, whether locally from one place to another or abroad, unless:

- a) the animals are accompanied by a certificate issued by KVFS, certifying that the animals fit for transport; and
- b) the animals are marked with identification marks or documents indicated in the certificate; and

- c) under such conditions and restrictions, as KVFS deems fit to impose; and
- d) the transport is in accordance with prescribed legal provisions.

12.2. KVFS shall only issue a certificate according to article 12.1 (a) after having inspected the animal before loading.

12.3. The certificate will not be issued if the animal:

- a) is not properly provided with identification marks or accompanied by the documents in accordance with the present law,
- b) has given birth forty-eight hours prior to departure or verified that the animals are likely to give birth during carriage,
- c) if verified that the animal is ill or injured or unfit for transport, taking into account the nature of the means of transport, manner or duration of journey or the circumstances under which transport is to take place; and
- d) verified that observance of the conditions laid down on transportation cannot be ensured during the transport.

12.4. KVFS may revoke a certificate issued if verifies that circumstances have occurred which, had they been known at the time the certificate was issued, the certificate would not have been issued.

12.5. During the transportation of animals, the transporter shall, at all times, carry all certificates and documents issued.

12.6. Animal which fall ill or is injured during transport shall receive first-aid treatment as soon as possible; they shall be given appropriate veterinary treatment and, if necessary, undergo emergency slaughter in a way which does not cause any unnecessary suffering.

12.7. The Ministry shall issue a subsidiary act concerning the manner and conditions in which transport of animals by road, by rail, by sea or by air shall be conducted.

Article 13

Welfare of Animals in Markets

13.1. No person may trade animals in contradiction with provisions of the present Law.

13.2. The Ministry shall issue a subsidiary act to preserve animal welfare in markets.

Article 14

Animal preserve and sanctuaries, and animal boarding facilities

14.1. Animal preserve, sanctuary and animal boarding facility could be run only after getting a license from KVFS.

14.2. The Ministry shall issue a subsidiary act on the manner of licensing and regulating animal preserve, sanctuaries and animal boarding facilities.

Chapter V SUPERVISION

Article 15

Animal Welfare Officers

15.1. Animal Welfare Officers shall supervise enforcement of the present Law, appointed by the Ministry.

15.2. The Ministry shall issue a subsidiary Act to provide for duties and authorization of Animal Welfare Officers.

15.3. Except Animal Welfare Officers and KVFS, public security authorities are also authorized on animal welfare.

Article 16 Powers on Entry

16.1. For the purpose of enforcing the present Law, an animal welfare officer may at any time enter upon any property, land or building other than premises used wholly or mainly as a animal dwelling for the purposes of ascertaining offences under this Law.

16.2. In cases under article 16.1 of the present law, Animal Welfare Officer shall produce his identity before entering the property, land or building, and when deemed necessary, he may be accompanied with other persons.

16.3. Animal Welfare Officer may take for analysis a sample of any substance which he finds on the scene, which appears to him to be used as food for animal.

16.4. Animal Welfare Officer entering land or a building under article 16.1 may examine animals which he finds on the land or in the building and may conduct analyses and take samples from animals as he considers are required.

16.5. For the purpose of enforcing the present Law, a person owning or having custody of any animals is obliged to enable Animal Welfare Officer access to property, land or building.

Chapter VI

PUNITIVE MEASURES

Article 17

With a fine of 100 to 5.000 € for civil violation shall be punished a person if:

- a) Does not provide animal security, health and welfare (article 5.2);
- b) Conducts uncontrolled animal breeding in contradiction with Legal provisions (article 6.1);
- c) Separates young from their parents in contradiction with Legal provisions (article 6.3);
- d) Breeds animals with anatomical, physiological and behavior characteristics which are likely to put at risk the health and welfare of either the offspring or the parents (article 6.4);
- e) Conducts surgical operations for the purpose of modifying the appearance of an animal by which any part of the animal's body is removed or damaged (article 7.1);
- f) Kills animal or disposes carcass in contradiction with legal provisions (article 8.1 and 8.3);
- g) Conducts animal experiments without the license for conducting animal experiments and breaches ethical rules and standards (article 9.2 and 9.4);
- h) Does not keep records of animals for experiments as well as data during the course and after the experiment, and does not supply them to the Ministry (article 9.7);
- i) Imports, sells or breeds aggressive animals in contradiction with provisions of the present law (artic. 10.1);
- j) Organizes competitions to test the speed or strength of animals whereby animal may suffer pain, injury or death, or organizes them in contradiction with legal provisions (article 11.1);
- k) Uses substances at animals which participate in competitions, other than prescribed by the legal provisions (article 11.2);
- l) Transports animals for which does not posses certificate for their transportation, does not have identification mark, and is under conditions of restrictions imposed by KVFS (article 12.1);
- m) During the transportation of animals, the transporter does not carry all certificates and documents issued (article 12.5);
- n) Markets animals in contradiction with the legal provisions (art. 14);
- o) Opens or runs animal preserve, animal boarding facility, or animal sanctuary without the permission of KVFS according to article 14.1;
- p) Does not provide access to Animal Welfare Inspector in performing his duties (article 16.5).

Chapter VII

FINAL PROVISIONS

Article 18

Enforcement

18.1. The Ministry shall issue Subsidiary Acts for enforcement of the present Law.

- 18.2. Hunting or killing of any wild animal or pest shall be regulated with a special law.
18.3. The Ministry shall from time to time may prepare and publish codes of good practice containing recommendations with respect to the welfare of animals for agricultural purposes.

Article 19

Revenues

Revenues from fees and fines in accordance with the present Law shall be deposited in Kosovo Consolidated Budget.

Article 20

Applicable law

Upon entry into force of the present Law, provisions of other laws, which are in contradiction with the present law, shall be abrogated.

Article 21

Entry into force

The present law shall enter into force after adoption by the Assembly of Kosova on the date of its promulgation by the Special Representative of the Secretary-General.

E) Montenegro

Protection of animals in Montenegro is regulated by the Law on Protection of Animals' Wellbeing ("Official Gazette of Montenegro", No. 14/2008). Torture and killing of animals are prohibited in general. But there are several exemptions of killing prohibition as stipulated in the Law. Also, the Law stipulates that animals can be killed in a manner which is the least suffering (Articles 16-21 of the Law). Attached you will find the Law on Protection of Animals' Wellbeing. Unfortunately we don't have an English version.

Also, this law stipulates the obligation of municipalities to provide shelters for abandoned and lost animals.

By this law, municipalities shall prescribe requirements and method of pets keeping, the treatment of abandoned and lost animals (pets), care and control of their reproduction (Article 27 of the Law).

Based on Article 27 of the Law, all municipalities adopted ordinances on requirements and method of pets keeping, the treatment of abandoned and lost animals (pets), care and control of their reproduction.

Zakon o zaštiti dobrobiti životinja

Zakon je objavljen u "Službenom listu CG", br. 14/2008 od 29.2.2008. godine.

I. OPŠTE ODREDBE

Predmet zakona

Član 1

Ovim zakonom uređuju se prava, obaveze i odgovornosti fizičkih i pravnih lica za zaštitu dobrobiti životinja u pogledu zaštite životinja od mučenja, pri držanju i uzgoju, usmrćivanju i klanju, pri obavljanju zahvata na životnjama, prevozu i vršenju eksperimenata, pravila postupanja sa životnjama, kao i druga pitanja od značaja za zaštitu dobrobiti životinja.

Primjena zakona

Član 2

Ovaj zakon odnosi se na sve životinje, a naročito na:

- 1) životinje koje se uzgajaju i reprodukuju radi proizvodnje hrane, vune, kože, krvna i u druge privredne svrhe (u daljem tekstu: životinje za proizvodnju);
- 2) kućne ljubimce;
- 3) napuštene, izgubljene i opasne životinje;
- 4) životinje u zoološkim vrtovima, prihvatilištima ili odgajalištima;
- 5) životinje u cirkusima i drugim predstavama;
- 6) životinje koje se koriste u eksperimentima.

Ovaj zakon ne primjenjuje se na embrionalne i fetalne razvojne stadijume životinja.

Ovaj zakon ne primjenjuje se na gazdovanje lovištima, osim na uzgoj i držanje životinja koje se koriste za pomoć u lovu.

Ovaj zakon ne primjenjuje se na uzgoj riba i ribolov.

Značenje izraza

Član 3

Pojedini izrazi upotrijebljeni u ovom zakonu imaju sljedeće značenje:

- 1) **životinja** je svaki kičmenjak, osim čovjeka, koji je u stanju da osjeti bol, patnju, strah i stres;
- 2) **životinje za proizvodnju** su životinje koje se uzgajaju i reprodukuju radi proizvodnje hrane, vune, kože, krvna i u druge privredne svrhe;
- 3) **životinje čiji opstanak zavisi neposredno od čovjeka** su životinje za proizvodnju, eksperimentalne životinje, kućni ljubimci i životinje koje se drže u cirkusima, zoološkim vrtovima, prihvatilištima, odnosno odgajalištima;
- 4) **izgubljena životinja** je životinja koju je držalac izgubio mimo svoje volje;
- 5) **napuštena životinja** je životinja koja nema dom ili se nalazi izvan njega, lišena brige i njege držaoca, koju je on svjesno napustio;
- 6) **kućni ljubimci** su životinje koje se uzgajaju ili odgajaju radi rekreacije, zaštite ili pomoći čovjeku (psi, domaće mačke, egzotične i ukrasne ptice, mali glodari, terarijumske, akvarijumske i druge životinje);
- 7) **objekti za prodaju kućnih ljubimaca** su radnje u kojima se vrši prodaja kućnih ljubimaca, hrane i opreme za kućne ljubimce;
- 8) **objekat za higijenu i eksterijerno uljepšavanje životinja** je objekat za higijenu i uljepšavanje kože, dlake i noktiju životinja;
- 9) **opasna životinja** je životinja koja može ugroziti okolinu, odnosno čovjeka zbog svoje naravi ili agresivnosti;
- 10) **odgajivačnica za kućne ljubimce** je objekat u kojem se kućni ljubimci drže i reprodukuju u komercijalne svrhe;
- 11) **sklonište za napuštene životinje (kućne ljubimce)** je prostor sa objektima u kojem se privremeno ili trajno smještaju pronađene (napuštene i izgubljene) životinje na daljnju brigu i moguće udomljavanje;
- 12) **pansion za kućne ljubimce** je mjesto sa objektima u kojem držalac, uz novčanu naknadu, privremeno smješta kućnog ljubimca;
- 13) **radne životinje** su životinje koje se koriste za pomoći čovjeku (psi koji služe za čuvanje lica i imovine, pomoći osobama sa invaliditetom, u lovu, konji i druge životinje kojima se čovjek služi);
- 14) **službene životinje** su životinje koje su obučene i koriste se za obavljanje poslova pojedinih državnih organa (službeni konji i psi);
- 15) **strane (alohtone) životinske vrste** su životinske vrste koje žive u ekološkom sistemu različitom od sistema iz kojeg potiču;
- 16) **eksperimentalna životinja** je svaki živi kičmenjak, osim čovjeka, beskičmenjaci, njihovi razvojni oblici, namijenjena za izvođenje eksperimenta;
- 17) **eksperiment** je svaki zahvat ili postupak na životinjama koji se obavlja u naučno istraživačke ili obrazovne svrhe kojim se životinji može prouzrokovati bol, patnja, trajne povrede ili smrt;
- 18) **zoološki vrt** je prostor sa objektima gdje se drže, odnosno reprodukuju domaće i divlje životinje, radi očuvanja ugroženih vrsta i prikazivanja javnosti najmanje sedam dana godišnje u svrhu unapređenja biološkog obrazovanja i vaspitanja čovjeka;
- 19) **cirkusi** su predstave sa životinjama koje organizuju pravna ili fizička lica u kojima učestvuju životinje, radi zabave publike;
- 20) **držalac životinje** je privredno društvo, preduzetnik, odnosno drugo pravno i fizičko lice koje je vlasnik životinje, odnosno lice koje je ovlašćeno od strane vlasnika za trajno ili privremeno čuvanje životinje, osim prevoznika;

- 21) **prevoznik** je privredno društvo ili preduzetnik koje prevozi životinje;
- 22) **prevoz** je kretanje, odnosno putovanje životinja od mjesta odlaska do mjesta destinacije, uključujući utovar, istovar i smještaj;
- 23) **prevozna sredstva** su drumska i željeznička vozila, brodovi i avioni (vazduhoplovi) koja se koriste za prevoz životinja;
- 24) **pratilac životinje** je lice koje je odgovorno za zaštitu života i dobrobiti životinja tokom prevoza;
- 25) **pažnja dobrog domaćina** je obezbjeđivanje uslova životinji koji zadovoljavaju njene životne potrebe (dovoljne količine kvalitetne hrane i vode, prostora za kretanje, odmor i zaklon, odgovarajuće mikroklimatske i higijenske uslove života, očuvanje fizičke, psihičke i genetske cijelovitosti, preduzimanje i sprovođenje preventivnih, dijagnostičkih, higijenskih, terapeutskih i drugih mjera radi očuvanja zdravstvenog stanja životinje, sprječavanje nastanka povreda, bolesti različitih uzroka, stresa, bola, patnje, straha i smrti);
- 26) **dobra veterinarska praksa** (u daljem tekstu: DVP) su standardi etičkog i profesionalnog ponašanja veterinara;
- 27) **zahvat** je svaka intrvencija koja se sprovodi na životinji kojim se sprečavaju ili liječe bolesti i povrede, odnosno mijenja fizička, psihička ili genetička cijelovitost životinje;
- 28) **analgezija** je postupak smanjenja ili isključenja osjećaja bola kod životinja, koji se sprovodi analgeticima, bez gubitka svijesti;
- 29) **anestezija** je postupak isključenja osjećaja bola kod životinje koji se sprovodi lokalnim ili opštim anesteticima;
- 30) **omamljivanje** je obavezni postupak koji se sprovodi prije klanja ili usmrćivanja životinja koji izaziva trenutni gubitak svijesti koji traje do smrti;
- 31) **usmrćivanje** je postupak kojim se životinji oduzima život;
- 32) **klanje** je način usmrćivanja životinja iskrvarenjem, nakon omamljivanja, radi proizvodnje hrane;
- 33) **obredno klanje** je klanje životinja bez prethodnog omamljivanja koje obavlja lice ovlašćeno od vjerske zajednice registrovane u Crnoj Gori.

II. ZAŠTITA DOBROBITI ŽIVOTINJA

Briga o životnjama

Član 4

Pravo držanja životinja ima svako lice koje ispunjava uslove za zaštitu života i dobrobiti životinja, u skladu sa ovim zakonom.

Svako lice je obavezno da se stara o životnjama, a naročito o životnjama čiji opstanak zavisi neposredno od njega.

Držalač životinje dužan je da postupa prema životinji sa pažnjom dobrog domaćina i da životinji obezbijedi životne uslove koji odgovaraju njenoj vrsti, rasu, polu, starosti kao i fizičkim, biološkim i proizvodnim specifičnostima, osobinama u ponašanju, odnosno zdravstvenom stanju životinje.

Držalač životinje odgovoran je za život i dobrobit životinje, kao i za štetu koju ona može nanijeti drugim licima ili životnjama.

Držalač životinje dužan je da spriječi životinju da ugrozi život, bezbjednost ili imovinu drugog lica, odnosno život i bezbjednost druge životinje.

Obaveza pružanja pomoći

Član 5

Lice koje povrijedi životinju mora joj pružiti pomoć, a ukoliko nije u mogućnosti da samo pruži pomoć, dužno je da obezbijedi pružanje pomoći životinji.

Držalač životinje dužan je obezbijediti veterinarsku pomoć u slučaju povrede, bolesti i otežanog porođaja životinje.

Zabранa mučenja i ubijanja životinja

Član 6

Zabranjeno je mučiti i bez razloga ubijati životinje.

Mučenje životinja

Član 7

Mučenje životinja je:

1) uskraćivanje osnovnih životnih potreba (hrane, vode, udobnog smještaja, odnosno skloništa, prostora za odmor i obavljanje fizioloških potreba, higijene i zdravstvene zaštite);

- 2) fizičko maltretiranje (udaranje, vješanje, vezanje petardi i drugih pirotehničkih sredstava za životinje, prisilno gonjenje, prisiljavanje na prekomjerni rad koji prevazilazi izdržljivost životinja);
- 3) gušenje ili utapanje životinja;
- 4) izlaganje otvorenoj vatri, hemijskim sredstvima koja mogu nanijeti bol životinji ili je usmrtiti;
- 5) podvrgavanje psihičkom zlostavljanju i maltretiranju (onemogućavanjem da zadovolji svoje osnovne potrebe u ponašanju, ispolji osnovne oblike ponašanja, iskoristi prostor za odmor i zaklon, razjarivanje životinje primjenom fizičke sile, drugim životnjama ili nadražajima koji joj nisu svojstveni, nanošenjem straha, patnje i prouzrokovanjem osjećaja nesigurnosti, kao i sprječavanjem da uspostavi vezu sa životnjama iste vrste) kojim se narušava psihička cjelovitost životinje i koje prouzrokuje promjene i poremećaje u ponašanju;
- 6) izvođenje zahvata i eksperimenata suprotno ovom zakonu.

Zabranjeni postupci radi zaštite životinja

Član 8

Zabranjeno je:

- 1) napuštati domaću životinju, kućnog ljubimca ili uzgojenu divlju životinju i druge životinje koje se drže pod nadzorom;
- 2) usmrćivanje životinja, osim u slučajevima i na način propisan ovim zakonom;
- 3) uzgajati životinje na način da trpe bol, patnju i strah i namjerno ih povređivati;
- 4) povećavati agresivnost životinja selekcijom ili drugim metodama;
- 5) huškati životinje na druge životinje ili čovjeka ili ih dresirati na agresivnost, osim pri dresuri službenih pasa pod vođstvom osposobljenih osoba;
- 6) obučavati životinje za borbe, organizovati borbe životinja ili borbe između životinja i ljudi, učestvovati u njima, posjećivati ih, oglašavati i organizovati klađenje i učestvovati u klađenju;
- 7) davati žive životinje kao nagrade u igrama na sreću;
- 8) koristiti tehničke uređaje, pomoćna sredstva ili naprave kojima se u obliku kazne utiče na ponašanje životinja, uključujući bodljikave ogrlice ili sredstva za dresuru upotrebom električne struje ili hemijskih materija, osim pri dresuri službenih i lovačkih pasa, u skladu sa zakonom;
- 9) organizovati trke pasa na tvrdim podlogama;
- 10) davati stimulanse ili druge nedopuštene materije životnjama kako bi se poboljšao njihov nastup na sportskim takmičenjima i na predstavama;
- 11) koristiti nedopuštene stimulanse i materije u svrhu bržeg rasta i prirasta životinja;
- 12) koristiti životinje za cirkuske i druge predstave, filmska i televizijska snimanja, reklamne poruke ili oglašavanja, izložbe ili takmičenja, ukoliko se pri tome prisiljava na neprirodno ponašanje ili se kod životinja izaziva bol, patnja, povreda ili strah;
- 13) prisiljavati životinje na ponašanje koje kod njih izaziva bol, patnju, povredu ili strah, odnosno navikavanje životinje na neprirodne oblike ponašanja;
- 14) izlagati životinje nepovoljnim temperaturama i vremenskim uslovima, suprotno zoohigijenskim standardima za pojedinu vrstu ili nedostatku kiseonika;
- 15) davati životnjama hranu ili materije čije uzimanje uzrokuje bol, patnju, povrede, strah ili smrt;
- 16) prisiljavati životinje na uzimanje određenih materija ili hrane, ukoliko to ne odredi veterinar u veterinarsko-zdravstvene svrhe ili ako nije naučno opravdano;
- 17) zanemarivati životinje s obzirom na njihovo zdravlje, smještaj, ishranu i njegu;
- 18) živim životnjama odsijecati osjetljive dijelove tijela, osim u svrhu zaštite zdravlja životinja, u zootehničke ili eksperimentalne svrhe;
- 19) upotrebljavati nedopuštene zamke za hvatanje životinja;
- 20) hranići životinje drugim živim životnjama, osim ako je to neizbjegljivo ili je to jedini način za ishranu te životinje;
- 21) upotrebljavati žive životinje kao mamce u lovnu ili za obuku životinja;
- 22) ograničavati kretanje životnjama na način koji im uzrokuje bol, patnju, povrede ili strah;
- 23) omamljivati, klati ili ubijati životinje u ritualne svrhe;
- 24) pustiti u divljinu reprodukovana, odnosno pripitomljenu divlju životinju ako prethodno nije pripremljena za preživljavanje u takvom životnom prostoru, u skladu sa zakonom;
- 25) reprodukovati životinje sa naslednim poremećajima koji ugrožavaju njenu dobrobit ili dobrobit njenog potomstva, osim u slučaju izazvanih mutacija, u skladu sa ovim zakonom, kao i reprodukcija životinja koje nijesu dostigle polnu zrelost;
- 26) podvrgavanje, omogućavanje ili dopuštanje podvrgavanja životinje intervenciji, koja se sprovodi bez stručne brige i humanosti i suprotno pravilima dobre veterinarske prakse.

Uslove i način dresure službenih pasa i konja propisuje ministarstvo nadležno za unutrašnje poslove u saradnji sa ministarstvom nadležnim za odbranu i ministarstvom nadležnim za poslove veterinarstva (u daljem tekstu: Ministarstvo).

III. ZAŠTITA ŽIVOTINJA PRI OBAVLJANJU ZDRAVSTVENE ZAŠTITE I ZOOTEHNIČKIH ZAHVATA

Član 9

Zahvat na životinji kojim se narušava fizička, psihička, odnosno genetska cjelovitost životinje može obavljati samo veterinar, a u naučnoistraživačke i biomedicinske svrhe i ovlašćeni naučni radnik, u skladu sa ovim zakonom.

Hirurški i zootehnički zahvati na životnjama, osim u slučajevima iz stava 3 ovog člana, moraju se obavljati uz primjenu anestezije, a u postoperativnom toku analgezije, u skladu sa pravilima veterinarske struke.

Zahvati na životnjama bez upotrebe anestezije mogu se obavljati u sljedećim slučajevima:

- 1) ako anestezija može izazvati smrt životinje;
- 2) pri obilježavanju životinja;
- 3) pri sprovođenju određenih dijagnostičkih postupaka-ispitivanja u skladu sa pravilima struke;
- 4) ako anestezija prouzrokuje veći bol nego što ga izaziva sam zahvat;
- 5) ako je kontraindikovana eksperimentalnim rezultatima koji se eksperimentom žele utvrditi.

Zahvati i postupci vezani za zahvate na životnjama koje obavlja veterinar moraju biti u skladu sa dobrom veterinarskom praksom (DVP).

Zabranjeno izvođenje zahvata na životnjama

Član 10

Zabranjeno je obavljati zahvate na životnjama radi promjene spoljašnjosti ili identiteta životinje, prikrivanja tjelesnih mana i starosti, odnosno vršiti djelimičnu ili potpunu amputaciju pojedinih dijelova životinskog tijela, a naročito:

- 1) sječenje i skraćivanje repa kod svih životinja, osim kod prasadi mlađih od osam dana;
- 2) sječenje ušne školjke;
- 3) odstranjanje glasnih žica (devokalizacija);
- 4) sječenje kandži sa člancima prstiju i uklanjanje otrovnog zuba;
- 5) bolno potkivanje kopitara;
- 6) skraćivanje kljuna živini, osim ako se vrši sa namjerom da se sprječe veći gubici i oboljenja pri držanju, odnosno reprodukciji;
- 7) kastracija ovnova sa elastičnim prstenom;
- 8) intervencije na polnim organima mužjaka, osim kastracije;
- 9) žigosanje ovaca i goveda;
- 10) sječenje jezika teladima;
- 11) sječenje rogova teladima i jaradima;
- 12) onesposobljavanje pjetlova da se oglašavaju kukurikanjem;
- 13) intervencije na živini koje ih sprječavaju da koriste krila, osim skraćivanje krilnih pera;
- 14) kojima se kod živine utiče na slabljenje vida.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, zahvati na životnjama mogu se obavljati u sljedećim slučajevima:

- 1) radi zdravstvene zaštite, odnosno sprječavanja ugrožavanja života i dobrobiti životinje;
- 2) u naučnoistraživačke i biomedicinske svrhe, u skladu sa zakonom;
- 3) radi kontrole populacije životinja (sterilizacija);
- 4) radi obilježavanja napuštenih životinja, zasijecanjem ušne školjke;
- 5) u zootehničke svrhe ukoliko se takvim postupkom sprječava bol, patnja i samopovređivanje životinja ili povređivanje drugih životinja i iz sigurnosnih razloga.

IV. ZAŠTITA ŽIVOTINJA ZA PROIZVODNJU PRI DRŽANJU I UZGOJU

Obaveze držaoca životinja

Član 11

Držalač životinja dužan je da obezbijedi životnjama:

- 1) hranu i vodu prema njihovim fiziološkim potrebama;
- 2) njegu i zdravstvenu zaštitu;
- 3) smještaj u objekat sa dovoljno svjetlosti, toploće i prostora;
- 4) higijenu prostora;
- 5) zaštitu od uticaja vremenskih prilika i prirodnih neprijatelja.

Životinje koje privremeno ili trajno nijesu smještene u objektima moraju biti zaštićene od nepovoljnih vremenskih uslova i drugih opasnosti za zdravlje i život.

Držalač životinje ne može biti lice mlađe od 16 godina i njemu se ne može prodati ili pokloniti životinja.

Ukoliko lice mlađe od 16 godina posjeduje životinju, držalač životinje smatra se roditelj ili staratelj tog lica.

Životinje koje se drže zatvorene držalač je dužan obilaziti, najmanje jednom dnevno.

Izgradnja i oprema objekata

Član 12

Materijal koji se koristi za izgradnju objekata i oprema u objektima sa kojima životinje dolaze u dodir ne smiju biti opasni za životinje i djelovati štetno na njihovo zdravlje i moraju biti izgrađeni tako da se mogu lako čistiti, prati, a po potrebi i dezinfikovati.

Objekti i prostori za smještaj životinja i oprema moraju biti izgrađeni tako da nemaju oštihuglova, ivica ili izbočina koji bi mogli povrijediti životinje.

Automatska i mehanička oprema koja se koristi za držanje životinja mora se redovno kontrolisati, najmanje jednom dnevno.

Bliže uslove koje moraju ispunjavati objekti i oprema za držanje i uzgoj životinja za proizvodnju i način držanja propisuje Ministarstvo.

Kretanje životinja

Član 13

Životinje moraju imati na raspolaganju prostor koji odgovara njihovim fiziološkim i etološkim potrebama.

Životinji kojoj je uskraćena sloboda kretanja mora se obezbijediti smještajni prostor u kojem bez teškoće može da legne i ustane, ispruži prednje i zadnje noge tj. slobodno se protegne i da se na istoj površini i u istom prostoru, bez savijanja trupa i glave, može slobodno okrenuti u stajaćem i u ležećem položaju oko svoje uzdužne ose.

Hranjenje i napajanje

Član 14

Životinje moraju imati pristup dovoljnim količinama vode odgovarajućeg kvaliteta u skladu sa njihovim potrebama.

Objekti u kojima se drže životinje moraju biti opremljeni tako da životinje mogu uzimati hranu i vodu na način primjerenoj njihovoj vrsti.

Prostor u objektu i oprema za hranjenje i napajanje mora se redovno održavati, odnosno čistiti.

Njega u slučaju bolesti ili povrede

Član 15

Držalač životinje dužan je oboljele ili povrijeđene životinje smjestiti u skladu sa njihovim potrebama, a ukoliko je neophodno i u posebne prostorije ili objekte i obezbjediti im veterinarsko-zdravstvenu zaštitu.

Za životinje se mora brinuti dovoljan broj osposobljenih lica ili lica koja posjeduju jednako vrijedno iskustvo.

V. ZAŠTITA ŽIVOTINJA PRI USMRĆIVANJU I KLANJU

Zaštita životinja pri usmrćivanju

Član 16

Životinja se može usmrtiti samo iz opravdanih razloga i pod određenim okolnostima.

Usmrćivanje životinja se može sprovesti, ako:

- 1) liječenje životinja traje dugo, a ishod liječenja je neizvjestan;
- 2) životinji zbog starosti otkazuju osnovne životne funkcije;
- 3) je neizlječivo bolesna, povrijeđena, tjelesno deformisana ili na drugi način patološki onesposobljena tako da oporavak životinje nije moguć i život za nju predstavlja izvor stalnog bola, patnje, straha i stresa;
- 4) se sprječava širenje, suzbijanje i iskorjenjivanje zarazne bolesti u skladu sa zakonom;
- 5) je životinja opasna za okolinu, odnosno ne može se prilagoditi uslovima u zatočeništvu, a njen puštanje na slobodu predstavlja opasnost za ljude, druge životinje i životnu sredinu;
- 6) se sprovodi radi suzbijanja štetočina, a na drugi način se ne može sprovesti;

- 7) je potrebno radi održavanja prirodne ravnoteže u lovištu, u skladu sa zakonom;
- 8) je potrebno obezbjediti proizvode životinjskog porijekla za ishranu ljudi i druge privredne svrhe;
- 9) se koristi u naučnoistraživačke i biomedicinske svrhe, u skladu sa ovim zakonom.

Zabranjeno je usmrćivati životinje:

- 1) primjenom fizičke sile - gušenjem, davljenjem, batinanjem i sl.;
- 2) upotrebom otrovnih supstanci ili lijekova koji nijesu namijenjeni za te svrhe prema uputstvu proizvođača;
- 3) primjenom električne struje na način koji ne dovodi do trenutnog gubitka svijesti;
- 4) usmrćivanje motornim vozilima;
- 5) upotrebom oružja, osim u slučajevima utvrđenim zakonom;
- 6) drugim sličnim metodama;
- 7) u ritualne svrhe.

Životinje se ne smiju usmrćivati na javnim mjestima, osim u lovištima u skladu sa zakonom, kada je neophodno da se životinja liši nepotrebnog bola i patnje, a njen oporavak, uslijed povreda i zdravstvenog stanja, nije moguć i radi spriječavanja širenja, suzbijanja i iskorijenjivanja zaraznih bolesti.

Životinje može usmrtiti samo veterinar ili veterinarski tehničar pod nadzorom veterinara, osim u slučajevima:

- usmrćivanja - klanja životinja koje se užgajaju i drže radi proizvodnje hrane;
- usmrćivanja životinja u svrhu obrazovanja i izvođenja eksperimenta;
- suzbijanja štetočina;
- usmrćivanja životinja koje trpe neotkloniv bol.

Usmrćivanje se vrši na način kojim se obezbeđuje potpuni gubitak svijesti ili trenutna smrt.

Usmrćivanje životinja obavlja se uz prethodno omamljivanje, poslije kojeg slijedi postupak koji prouzrokuje sigurnu smrt bez mogućnosti oporavka životinje.

Usmrćivanje životinja suprotno ovom članu smatraće se mučenjem životinja.

Usmrćivanje životinja vrši se sredstvima posebne namjene.

Postupanje sa životinjom koja trpi neotkloniv bol

Član 17

Držalac bez odlaganja mora usmrtiti životinju koja trpi jak i neotkloniv bol koji je nastupio kao posljedica više sile.

Zaštita životinja za proizvodnju pri usmrćivanju i klanju

Član 18

Prilikom klanja životinja za proizvodnju mora se prije iskravljjenja izvršiti omamljivanje kojim se prouzrokuje trenutni gubitak svijesti.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, životinje za proizvodnju se mogu klati bez prethodnog omamljivanja u sljedećim slučajevima:

- 1) klanje živine i kuniča u domaćinstvu za sopstvenu upotrebu, na način i sredstvima koja dovode do trenutne smrti;
- 2) prinudnog klanja radi prekida patološkog stanja životinje koje može dovesti do uginuća, zbog teških povreda nastalih uslijed nesreće ili iz drugih zdravstvenih razloga, ako nema uslova za omamljivanje;
- 3) obredno klanje.

Bliže uslove za zaštitu životinja za proizvodnju pri klanju, način i sredstva za omamljivanje i usmrćivanje životinja, kao i način osposobljavanja lica iz člana 20 stav 6 ovog zakona propisuje Ministarstvo.

Omamljivanje životinja

Član 19

Omamljivanjem se životinje moraju dovesti u stanje gubitka svijesti i u tom stanju zaklati.

Omamljivanje se ne smije vršiti ako nije moguće odmah nakon omamljivanja životinje zaklati - iskrvariti.

Životinje koje služe za proizvodnju krzna usmrćuju se nakon omamljivanja, bez klanja.

Zabranjena je upotreba sredstava (bodež, čekić, sjekira i sl.) i primjena postupaka za omamljivanje kojima se životinjama nanosi nepotreban bol, patnja, povreda i strah.

Postupanje sa životinjama u klanici

Član 20

Istovar životinja i kretanje životinja unutar kruga klanice mora se obaviti na način da se životinje poštede uznemirenosti, straha, patnji i bolova, uz upotrebu odgovarajuće opreme.

Životinje se nakon istovara moraju smjestiti u odgovarajuće prostore ili prostorije za smještaj životinja tako da su zaštićene od nepovoljnih klimatskih prilika i mora im se obezbjediti dovoljna količina vode za napajanje.

Životinje koje nijesu zaklane u roku od 12 sati od njihovog dolaska na klanicu moraju se hraniti umjerenim količinama hrane u odgovarajućim intervalima.

Životinje se moraju omamiti neposredno prije klanja.

Prilikom sputavanja životinja ne smiju se koristiti sredstva koja prouzrokuju bol i patnju, odnosno ne smiju im se vezati zadnje noge, kačiti životinje prije omamljivanja, odnosno prije iskrvarenja u slučaju obrednog klanja i sl., osim živine i zečeva koji se mogu okačiti radi klanja, pod uslovom da se nakon kačenja odmah omame.

Premještanje, smještaj i brigu o životnjama u klanici, sputavanje, omamljivanje i klanje ili usmrćivanje životinja mogu obavljati samo sposobljena lica.

Automatska i mehanička oprema-sredstva za istovar, sputavanje, omamljivanje, usmrćivanje-klanje životinja mora se redovno održavati i kontrolisati.

Član 21

Zabranjeno je:

- 1) životinju klati ako nije izvršen veterinarski pregled prije klanja;
- 2) klanje ako životinja nije omamljena na propisan i stručan način, osim u slučaju obrednog klanja ili ako je životinja u agoniji;
- 3) nastaviti obradu zaklanih životinja ako iskrvarenje nije u potpunosti završeno.

VI. ZAŠTITA KUĆNIH LJUBIMACA

Član 22

Držalač kućnog ljubimca dužan je da kućnom ljubimcu obezbijedi udoban smještaj, brigu i njegu u skladu sa vrstom, rasom, polom, starosti, fizičkim i biološkim specifičnostima i potrebama u ponašanju i zdravstvenim stanjem životinje.

Držalač kućnih ljubimaca dužan je da obezbijedi kontrolu razmnožavanja i da brine o mладunčadima kućnih ljubimaca, a u slučaju nekontrolisanog razmnožavanja kada ne želi ili nije u mogućnosti da brine o mладunčadima, dužan je da snosi troškove njihovog zbrinjavanja.

Držalač kućnog ljubimca dužan je da ukloni izmet svog kućnog ljubimca sa javnih površina.

Član 23

Uzgoj kućnih ljubimaca namijenjenih reprodukciji u komercijalne svrhe sa tri i više rasplodnih ženki može se vršiti u odgajivačnicama koje ispunjavaju uslove u pogledu objekta, opreme i uslove neophodne za zaštitu dobrobiti životinja.

Obuka pasa može se vršiti u objektima koji ispunjavaju propisane uslove.

Ispunjenoš uslova iz st. 1 i 2 ovog člana utvrđuje organ uprave nadležan za poslove veterinarstva (u daljem tekstu: organ uprave).

Organ uprave vodi registar odgajivačnica i objekata za obuku pasa iz st. 1 i 2 ovog člana.

Bliže uslove iz st. 1 i 2 ovog člana i način vođenja registra iz stava 4 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Zaštita kućnih ljubimaca u objektima za prodaju i objektima za higijenu i eksterijerno uljepšavanje životinja

Član 24

Prodaja kućnih ljubimaca i eksterijerno uljepšavanje može se vršiti u objektima koji ispunjavaju veterinarsko - sanitarnе uslove i uslove neophodne za zaštitu dobrobiti životinja.

Organ uprave vodi registar objekata za prodaju kućnih ljubimaca i objekata za eksterijerno uljepšavanje i utvrđuje ispunjenost uslova iz stava 1 ovog člana.

U objektima za prodaju kućnih ljubimaca i objektima za higijenu i eksterijerno uljepšavanje životinja mora biti zaposleno lice sposobljeno za brigu o životinjama.

U objektima za prodaju kućnih ljubimaca zaposleno lice je dužno da izdaje pisano uputstvo o načinu držanja životinja koje prodaje i da vodi evidenciju o licima kojima su životinje prodate.

Prodaja kućnih ljubimaca zabranjena je licima mlađim od 16 godina bez saglasnosti roditelja ili staratelja.

Životinje za prodaju moraju poticati iz registrovanih objekata ili od registrovanih držalaca.

Bliže uslove iz stava 1 ovog člana, način vođenja registra iz stava 2 ovog člana i način sposobljavanja lica iz stava 3 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Zaštita napuštenih i izgubljenih životinja (kućnih ljubimaca)

Član 25

Držalac izgubljenog kućnog ljubimca dužan je nestanak prijaviti skloništu za napuštene životinje.

Lice koje nađe napuštenu ili izgubljenu životinju (kućnog ljubimca) dužno je obavijestiti sklonište za napuštene životinje.

Troškove smještaja u skloništu plaća držalac životinja ako je poznat ili se naknadno utvrdi.

Pronađena divla životinja može se predati najbližem lovačkom društvu radi njenog vraćanja u prirodu ili najbližem zoološkom vrtu koji je opremljen za njeno smještanje. Ukoliko zoološki vrt nije u mogućnosti da primi životinju, životinja se može usmrtiti.

Ako je pronađena zaštićena vrsta divlje životinje, obaveštava se organ nadležan za zaštitu prirode.

Privremeni smještaj kućnih ljubimaca

Član 26

Privremeni smještaj kućnih ljubimaca su pansioni i skloništa za napuštene životinje (kućne ljubimce).

Pansioni i skloništa mogu osnivati privredna društva i preduzetnici, odnosno druga pravna lica na lokacijama na kojima smještaj životinja neće narušavati javni red i mir.

Objekti za privremeni smještaj kućnih ljubimaca iz stava 1 ovog člana moraju ispunjavati veterinarsko-sanitarne uslove.

U objektima iz stava 1 ovog člana mora biti zaposleno lice sposobljeno za brigu o životnjama.

U objektima za privremeni smještaj mora se obezbijediti zdravstvena zaštita životinja.

O korišćenju usluga pansiona zakљučuje se ugovor u pisanoj formi između davaoca usluga i korisnika.

Korisnik je obavezan da prije početka korišćenja usluga pansiona podnese na uvid potvrdu o zdravstvenom stanju i o vakcinaciji kućnog ljubimca.

Organ uprave vodi registar objekata za privremeni smještaj i utvrđuje ispunjenost uslova iz stava 3 ovog člana.

Bliže uslove koje moraju ispunjavati pansioni i skloništa iz stava 3 ovog člana, način ospozobljavanja lica iz stava 4 ovog člana i način vođenja registra propisuje Ministarstvo.

Osnivanje skloništa za napuštene životinje (kućne ljubimce)

Član 27

Sklonište za napuštene životinje (kućne ljubimce) dužno je da:

- 1) prima prijave o napuštenim i izgubljenim životnjama;
- 2) organizuje samostalno ili u saradnji sa jedinicama lokalne samouprave, sakupljanje i prevoženje izgubljenih i napuštenih životinja do skloništa;
- 3) preuzme napuštenu i izgubljenu životinju i obezbjedi joj smještaj;
- 4) obezbjedi veterinarsko-zdravstvenu zaštitu životinja;
- 5) traži držaoce napuštenih i izgubljenih kućnih ljubimaca ili udomjava kućne ljubimce;
- 6) vodi evidencije o pronađenim životnjama i njihovom zbrinjavanju ili usmrćivanju.

Ukoliko držalac kućnog ljubimca nije podnio zahtjev za njegovo vraćanje u roku od 15 dana od dana prijema u sklonište, kućni ljubimac se može udomiti.

Lice koje udomi pronađenu životinju dužno je potpisati izjavu o udomljavanju.

Ako se kućni ljubimac u roku od 30 dana od dana smještanja u sklonište ne udomi ili ne zbrine na drugi način može se usmrtiti.

Način vođenja evidencije iz stava 1 tačka 6 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Podaci iz evidencije su javni.

Uslove i način držanja kućnih ljubimaca, način postupanja sa napuštenim i izgubljenim životnjama (kućnim ljubimcima), način zbrinjavanja i kontrole njihovog razmnožavanja propisuje nadležni organ lokalne samouprave.

Član 28

Ako nije osnovano sklonište za napuštene životinje (kućne ljubimce) u skladu sa članom 26 stav 2 ovog zakona, njegovo osnivanje i rad finansira jedna ili više jedinica lokalne samouprave u skladu sa njihovim potrebama.

Sakupljanje napuštenih i izgubljenih životinja organizuju i finansiraju jedinice lokalne samouprave.

Opasne životinje

Član 29

Opasna životinja može se držati samo ako ne ugrožava život ljudi i drugih životinja i njihovu tjelesnu cjelovitost.

Na objektima, odnosno mjestima u kojima se drži opasna životinja mora se istaći upozorenje, odnosno vidljiv znak koji ukazuje na opasnost.

Zabranjeno je reprodukovati opasne životinje.

Opasni psi se mogu izvoditi na javna mjesta samo vezani i pod neposrednim i neprestanim nadzorom držaoca.

Zabranjeno je licima mlađim od 16 godina da izvode opasne pse na javna mjesta.

Uslove i način držanja opasnih pasa i drugih opasnih životinja propisuje Ministarstvo.

VII. ZAŠTITA ŽIVOTINJA TOKOM PREVOZA

Član 30

Utovar, pretovar, istovar i prevoz životinja mora se obaviti na način kojim se neće kod životinja prouzrokovati bol, povreda, nepotrebna patnja ili smrt.

Tokom utovara, pretovara, istovara i prevoza životinje se ne smiju lišavati osnovnih fizioloških potreba.

Zabranjen je prevoz životinja:

1) koje nijesu sposobne za prevoz - visokogravidne ženke u zadnjih 10% razdoblja od ukupnog trajanja gravidnosti i ženke u prvih sedam dana nakon porođaja, osim ako je potrebna hitna veterinarska pomoć, novorođene životinje kod kojih pupčana vrpca nije sasvim zacijeljena, bolesne ili povrijeđene životinje, osim ako je prevoz neophodan radi liječenja, prinudnog klanja, odnosno prinudnog lišavanja života životinje;

2) u nepokrivenim prevoznim sredstvima, boksevima, kontejnerima i drugoj opremi u kojoj životinje nijesu zaštićene od štetnog uticaja vremenskih prilika i razlika u klimatskim uslovima;

3) u toplim mjesecima, u zatvorenim prevoznim sredstvima, boksevima, kontejnerima i drugoj opremi, ako u toku prevoza nije obezbijeđeno adekvatno provjetravanje;

4) koje su osjetljive na temperaturne razlike, ako u toku prevoza nije obezbijeđena odgovarajuća stalna temperatura;

5) ako prevozno sredstvo ne ispunjava propisane uslove;

6) ako nije obezbijeđena minimalna propisana podna površina i visina, primjerena vrsti i starosti životinje i trajanju putovanja;

7) ako je smještaj u prevoznom sredstvu takav da su moguće povrede ili ispadanje životinje iz prevoznog sredstva;

8) ako u toku prevoza ne može da se obezbijedi napajanje i hranjenje, prva pomoć i veterinarsko zbrinjavanje bolesnih i povrijeđenih životinja;

9) koje spadaju u grupu vodenih životinja ako nije obezbijeđena dovoljna količina vode optimalne temperature, koncentracije kiseonika i hrana;

10) košnica sa pčelama, ako nije obezbijeđeno odgovarajuće provjetravanje;

11) ako se zajedno sa životinjama prevoze materije koje su štetne po njihovo zdravlje;

12) kojima veterinarski inspektor, odnosno ovlašćeni veterinar nije izdao odobrenje za prevoz;

13) kontejnerima koji nijesu označeni, a kod kojih se po osobinama jasno ne raspoznaće da se u njemu prevoze životinje.

Prevoz životinja suprotно stavu 1 ovog člana smatra se mučenjem životinja.

Uslovi prevoza

Član 31

Prevoznim sredstvima mora se upravljati na način da se izbjegne povreda i patnja životinja i zaštiti njihova sigurnost.

Uređaji i oprema za utovar i istovar životinja moraju se održavati i koristiti na način da se izbjegne bol, patnja i povređivanje životinja i da se zaštiti njihova sigurnost.

Životinje se tokom prevoza moraju redovno kontrolisati.

Kontejner kojim se prevoze životinje mora se obilježiti ako nije jasno vidljiv spolja.

Prevoznik je dužan da prije početka prevoza sačini plan puta koji se mora nalaziti u vozilu tokom prevoza.

Obaveze prevoznika

Član 32

Prevoz životinja mogu obavljati privredna društva i preduzetnici registrovani za tu djelatnost (u daljem tekstu: prevoznik).

Prevoz životinja može se vršiti prevoznim sredstvima koja ispunjavaju veterinarsko-sanitarne uslove.

Organ uprave vodi registar prevoznika i utvrđuje ispunjenost uslova iz stava 2 ovog člana.

Prevoznik je dužan:

- 1) tokom prevoza preduzeti sve mjere kako bi se što je više moguće skratilo trajanje prevoza;
- 2) da obezbijedi lice koje je osposobljeno (u dalnjem tekstu: pratilac životinja) za brigu o dobrobiti životinja tokom prevoza.

Izuzetno od st. 1 i 2 ovog člana, prevoz životinja za sopstvene potrebe mogu obavljati poljoprivrednici sopstvenim prevoznim sredstvima u sljedećim slučajevima:

- u slučaju sezonskog preseljavanja životinja u druga klimatska područja;
- na udaljenost do 50 km od svog gazdinstva.

St. 1, 2, 3 i 4 ovog člana i stav 5 člana 31 ovog zakona ne odnose se na prevoz kućnih ljubimaca sopstvenim prevoznim sredstvom i prevoz životinja zbog pružanja veterinarsko-zdravstvenih usluga i prevoz životinja koji nijesu namijenjene za komercijalne svrhe.

Odredbe stava 1 i stava 4 tačka 2 ovog člana i člana 31 stav 5 ovog zakona ne primjenjuju se na lica koja prevoze životinje na udaljenosti do 65 km, računajući od mesta polaska do mesta odredišta.

Bliže uslove za obavljanje prevoza životinja koje mora ispunjavati prevoznik, prevozna sredstva, sadržaj plana puta iz člana 31 ovog zakona i način osposobljavanja pratioca životinja propisuje Ministarstvo.

VIII. USLOVI DRŽANJA ŽIVOTINJA U ZOOLOŠKIM VRTOVIMA, PRIHVATILIŠTIMA, ODNOSNO ODGAJALIŠTIMA

Član 33

Zoološki vrt, prihvatilište, odnosno odgajalište divljih životinja mogu osnivati privredna društva, preduzetnici i druga pravna lica ako imaju:

- objekte, prostor, opremu i zaposlen dovoljan broj lica za držanje, odnosno reprodukciju divljih životinja;
- program održavanja zoološkog vrt-a sa listom vrsta životinja, potrebnim finansijskim sredstvima i planovima zbrinjavanja eventualnog potomstva;
- plan zbrinjavanja životinja u slučaju njegovog zatvaranja ili elementarnih nepogoda.

Divlje životinje u zoološkim vrtovima mogu se držati samo u objektima koji ispunjavaju veterinarsko-sanitarne uslove.

Ispunjenoš uslova iz st. 1 i 2 ovog člana utvrđuje organ uprave rješenjem.

Uz zahtjev za utvrđivanje ispunjenosti uslova iz st. 1 i 2 ovog člana prilaže se i saglasnost organa nadležnog za zaštitu prirode.

Zoološki vrt koji ispunjava uslove iz st. 1 i 2 i ovog člana upisuje se u registar koji vodi organ uprave.

Bliže uslove iz st. 1 i 2 i način vođenja registra iz stava 5 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Zaštita životinja u zoološkim vrtovima, prihvatilištima, odnosno odgajalištima

Član 34

Zoološki vrt mora obezbijediti:

- smještajni prostor i opremu za držanje, odnosno reprodukciju divljih životinja koji zadovoljavaju osnovne potrebe svake životinske vrste;
- primjerenu hranu i vodu prema fiziološkim potrebama;
- veterinarsko-zdravstvenu zaštitu;
- humani odnos zaposlenog osoblja prema životnjama;
- zaštitu životinja od posjetilaca, odnosno zaštitu posjetilaca od životinja.

U slučaju prestanka rada zoološkog vrt-a, zoološki vrt je dužan da životinje preda drugom zoološkom vrtu koji ispunjava uslove za držanje životinja u pogledu zaštite utvrđene ovim zakonom.

Ukoliko ne postoji mogućnost zbrinjavanja životinja u skladu sa stavom 2 ovog člana ili na drugi način životinje se moraju usmrtiti.

Životinje odgojene u zoološkom vrtu se mogu razmjenjivati između zooloških vrtova uz saglasnost organa uprave.

Zoološki vrt dužan je voditi evidenciju o smještenim, prodatim, razmijenjenim ili poklonjenim životnjama.

Troškove zbrinjavanja životinja iz stava 3 ovoga člana snosi zoološki vrt, prihvatilište, odnosno odgajalište.

Način vođenja evidencije iz stava 5 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Zaštita životinja koje se koriste za cirkuske i druge predstave sa životinjama

Član 35

Izložbe, takmičenja, cirkusi i druge putujuće priredbe sa životinjama mogu se organizovati samo ako ne ugrožavaju život i dobrobit životinja i ne prisiljavaju životinje na ponašanje nesvojstveno vrsti, odnosno ako su estetski prihvatljivi i etički opravdani i ne izvrgavaju ruglu fizičke i psihičke osobine životinja, a na osnovu dozvole koju izdaje nadležni organ lokalne uprave.

Zabranjeno je na izložbu ili takmičenje učešće životinja na kojima je obavljena bilo koja od intervencija iz člana 10 stava 1 nakon stupanja na snagu ovog zakona.

Zabranjeno je držanje, odnosno reprodukcija i korišćenje divljih životinja za izložbe i takmičenja.

Nadležni organ lokalne samouprave, na osnovu zahtjeva, izdaje dozvolu za organizovanje izložbi, takmičenja, cirkuskih i drugih putujućih priredbi sa životinjama, uz saglasnost organa uprave.

Uz zahtjev iz stava 3 ovog člana prilaže se i dokaz o obezbijeđenoj lokaciji, podaci o vrstama i broju životinja i podaci o vremenu održavanja izložbi, takmičenja i cirkuskih i drugih putujućih priredbi sa životinjama.

Zaštita životinja koje se koriste za filmska i televizijska snimanja

Član 36

Životinje se mogu koristiti za snimanje filmova i televizijskih emisija uz saglasnost organa uprave.

Saglasnost iz stava 1 ovog člana izdaje se na osnovu zahtjeva koji se podnosi najmanje sedam dana prije početka snimanja.

Uz zahtjev se prilaže popis svih životinja koje će se koristiti (vrsta i broj), podatak o dosadašnjem načinu držanja i korištenja životinja, svrha korištenja i adresa snimanja.

IH. ZAŠTITA ŽIVOTINJA KOJE SE KORISTE U EKSPERIMENTIMA

Član 37

Eksperimente na životinjama mogu obavljati visokoškolske i naučno-istraživačke ustanove koje su registrovane za obavljanje eksperimenata na životinjama.

Član 38

Eksperimenti na životinjama mogu se obavljati radi:

- 1) istraživanja bolesti i tjelesnih tegoba ili prepoznavanja uticaja fizioloških i patoloških stanja kod ljudi ili životinja;
- 2) istraživanja i razvoja lijekova i lijekovitih preparata namijenjenih zaštiti zdravlja ljudi i životinja;
- 3) ispitivanja kvaliteta, efikasnosti i neškodljivosti lijekova, supstanci ili proizvoda;
- 4) ispitivanja proizvodnih i drugih osobina životinja i načina njihovog unaprjeđivanja za sve vrste uzgoja;
- 5) istraživanja uzroka i posljedica ugrožavanja okoline;
- 6) ispitivanja štetnosti materijala ili proizvoda po ljudsko ili životinjsko zdravje;
- 7) naučnih istraživanja;
- 8) obrazovanja.

Eksperimenti na životinjama se mogu vršiti samo ako se svrha istraživanja ne može postići drugim naučnim metodama i ako se pretpostavljena bol, patnja ili povreda životinja može etički opravdati očekivanim rezultatima koji su od značaja za ljude ili životinje, odnosno nauku.

Način držanja eksperimentalnih životinja propisuje Ministarstvo.

Obilježavanje

Član 39

Životinje koje se koriste za eksperimente moraju biti obilježene u skladu sa propisom Ministarstva.

Odobrenje za izvođenje eksperimenta

Član 40

Eksperimenti na životinjama mogu se vršiti na osnovu odobrenja koje izdaje organ uprave na osnovu zahtjeva.

Uz zahtjev iz stava 1 ovog člana prilaže se stručno mišljenje Savjeta za zaštitu životinja (u daljem tekstu: Savjet) o etičkoj i naučnoj opravdanosti obavljanja eksperimenta.

Odobrenje iz stava 1 ovog člana izdaje organ uprave na osnovu stručnog mišljenja Savjeta.

Eksperimenti u obrazovne svrhe

Član 41

Eksperimenti u obrazovne svrhe ne mogu se sprovoditi ako prouzrokuju bol, patnju, strah, stres, povredu ili smrt životinje.

U osnovnim i srednjim školama dozvoljeno je sprovođenje vježbi na živim životinjama koje su opservativnog karaktera i koje ističu značaj i raznovrsnost života životinja, specifičnost, raznolikost i ljepotu njihovog izgleda i građe, biološke karakteristike, kao i specifičnosti i karakteristike staništa, ishrane, reprodukcije, ponašanja i uticaja na životnu sredinu.

Član 42

Visokoškolske ustanove, radi uvježbavanja studenata na osnovu nastavnih planova i programa, mogu koristiti u obrazovne svrhe žive životinje ako im se ne narušava život i dobrobit, odnosno fizička i psihička cijelovitost.

Ostale intervencije na životinjama, radi uvježbavanja studenata, sprovode se na životinjskim leševima.

Nastavnim planovima i programima iz stava 1 ovog člana mora se definisati način sprovođenja vježbi na živim životinjama.

Član 43

Visokoškolske i naučno-istraživačke ustanove moraju voditi evidenciju o obavljenim eksperimentima na životinjama i sprovedenim postupcima pri proizvodnji bioloških preparata i o broju upotrijebljenih životinja.

Način vođenja evidencije propisuje Ministarstvo.

Član 44

Izvještaj o rezultatima eksperimenata naučno-istraživačke ustanove dostavljaju Ministarstvu, organu uprave i Savjetu u roku od 30 dana od dana završetka eksperimenta.

Godišnji izvještaj o izvršenim eksperimentima na životinjama visokoškolske ustanove dostavljaju Ministarstvu, organu uprave i Savjetu za prethodnu godinu, najkasnije do 31. marta tekuće godine.

Zabrana korištenja životinja za eksperimente

Član 45

Zabranjeno je korištenje životinja za eksperimente i to za:

- 1) isprobavanje oružja, municije ili pripadajućeg pribora, ratne opreme kao i dejstva radijacije;
- 2) istraživanja ili razvoja duvanskih proizvoda i hemijskih sredstava za pranje i dezinfekciju predmeta opšte upotrebe;
- 3) istraživanja ili razvoja sastojaka, kombinacija sastojaka i gotovih kozmetičkih proizvoda, osim u slučaju kad ne postoje druge naučne metode kojima se zamjenjuje korištenje životinja;
- 4) istraživanja dejstva alkohola i droga, osim u slučaju kad ne postoje druge naučne metode kojima se zamjenjuje korišćenje životinja.

X. SAVJET

Sastav i način rada Savjeta

Član 46

Savjet osniva Vlada.

Savjet ima predsjednika i šest članova.

Savjet imenuje Vlada, od kojih šest članova predlaže Ministarstvo, a jednog člana nevladine organizacije za zaštitu životinja.

Članovi Savjeta imenuju se na period od pet godina.

Članovi Savjeta imenuju se iz reda istaknutih javnih naučnih i stručnih radnika iz oblasti veterinarske, medicinske, biološke, farmaceutsko-biohemijске i poljoprivredne struke.

Rad Savjeta je javan.

Organizacija Savjeta bliže se uređuje poslovnikom o radu.

Stručne i administrativno tehničke poslove za potrebe Savjeta obavlja Ministarstvo.

Nadležnost

Član 47

Savjet:

- 1) prati razvoj naučnih i stručnih saznanja na području zaštite životinja i predlaže način poboljšanja zaštite životinja u Crnoj Gori;
- 2) daje stručno mišljenje po pitanjima etike i zaštite životinja u postupcima upotrebe životinja za eksperimente;

- 3) pruža stručnu i naučnu podršku za unaprjeđenje zaštite dobrobiti životinja;
- 4) inicira donošenje, odnosno izmjenu propisa za zaštitu dobrobiti životinja;
- 5) dostavlja izvještaj o stanju i zaštiti životinja pri vršenju eksperimenata i izvještaj o svom radu Vladi Crne Gore (u daljem tekstu: Vlada), najmanje jednom godišnje;
- 6) ostvaruje saradnju sa nadležnim državnim organima, organima uprave i međunarodnim institucijama u oblasti razmijene naučnih i stručnih informacija;
- 7) donosi poslovnik o svom radu;
- 8) vrši i druge poslove u skladu sa zakonom i poslovnikom o radu.

XI. INSPEKCIJSKI NADZOR

Nadležni organi

Član 48

Inspeksijski nadzor nad sprovođenjem ovog zakona vrši organ uprave.

Poslove inspeksijskog nadzora iz stava 1 ovog člana vrše veterinarski inspektorji u skladu sa zakonom.

Ovlašćenja inspektora

Član 49

Pored ovlašćenja inspektora utvrđenih zakonom kojim se uređuje inspeksijski nadzor, veterinarski inspektor ima i ovlašćenja da:

- 1) vrši pregled i kontrolu objekata i prostora u kojima se drže, odnosno reprodukuju životinje;
- 2) vrši kontrolu prometa, prevoza, usmrćivanja i klanja životinja, sprovođenja eksperimenata, organizacije izložbi, takmičenja, cirkuskih i drugih predstava sa životinjama;
- 3) vrši kontrolu obezbjeđenosti uslova za životinje u pogledu držanja i uzgoja;
- 4) vrši kontrolu ispunjenosti uslova pansiona i skloništa za kućne ljubimce;
- 5) vrši kontrolu ispunjenosti i drugih uslova u vršenju inspeksijskog nadzora.

Upravne mjere i radnje

Član 50

Pored upravnih mera i radnji utvrđenih zakonom kojim se uređuje inspeksijski nadzor, veterinarski inspektor ima ovlašćenja i obavezu da:

- 1) naređuje mjeru za uklanjanje uočenih nepravilnosti u određenom roku;
- 2) zabrani borbe između životinja i životinja i ljudi;
- 3) zabrani sprovođenje zahvata na životnjama koje ne obavlja veterinar;
- 4) zabrani usmrćivanje životinja od strane lica koje za to nije stručno;
- 5) zabrani utovar, pretovar, istovar i prevoz životinja ako nijesu ispunjeni uslovi za zaštitu životinja;
- 6) privremeno zabrani klanje koje se obavlja bez omamljivanja na način propisan ovim zakonom;
- 7) naredi otklanjanje nepravilnosti u radu pansiona i skloništa u određenom roku;
- 8) privremeno oduzima dokumentaciju i predmete koji u prekršajnom postupku mogu poslužiti kao dokaz;
- 9) privremeno stavi pod nadzor životinju koja se nalazi u stanju na osnovu kojeg se može zaključiti da životinja trpi bol, patnju ili veliki strah, da je povrjeđena ili da bi nastavak njenog života u istim uslovima bio povezan sa neotklonjivom boli, do otklanjanja nepravilnosti;
- 10) naredi prekid eksperimenta ili zabrani izvođenje eksperimenta na životnjama koji se sprovodi suprotno ovom zakonu ili ako nedostaci u vezi sa sprovođenjem eksperimenta nijesu otklonjeni u propisanom roku;
- 11) naredi otklanjanje nepravilnosti u radu zooloških vrtova u određenom roku;
- 12) naređuje i preduzimanje drugih mera kojima se obezbjeđuje otklanjanje utvrđenih nepravilnosti.

Ukoliko se nepravilnosti iz stava 1 tačka 9 ovog člana ne otklone u ostavljenom roku, životinja može biti usmrćena o trošku vlasnika ili ako se radi o kućnom ljubimcu životinja se može ustupiti skloništu za napuštene životinje.

XII. KAZNENE ODREDBE

Član 51

Novčanom kaznom od dvadesetostrukog do dvjestastrukog iznosa najniže cijene rada u Crnoj Gori kazniće se za prekršaj pravno lice i preduzetnik, ako:

- 1) prema životinji ne postupa sa pažnjom dobrog domaćina (član 4 stav 3);

- 2) ne spriječi životinju da ugrozi život, bezbjednost ili imovinu drugog lica, odnosno život i bezbjednost druge životinje (član 4 stav 5);
- 3) ne pruži pomoć i ne obezbijedi veterinarsku pomoć u slučaju povrede, bolesti i otežanog porođaja (član 5);
- 4) napusti životinju, kućnog ljubimca ili uzgojenu divlju životinju ili druge životinje koje drži pod nadzorom (član 8 stav 1 tačka 1);
- 5) uzgaja, odnosno reprodukuje životinje tako da trpe bol, patnju, strah i namjerno ih povređuje (član 8 stav 1 tačka 3);
- 6) povećava agresivnost životinja selekcijom ili drugim metodama (član 8 stav 1 tačka 4);
- 7) huška životinje na druge životinje ili čovjeka ili ih dresira na agresivnost (član 8 stav 1 tačka 5);
- 8) obučava životinje za borbu, organizuje borbe životinja ili borbe između životinja i ljudi, učestvuje u njima, posjeće ih i oglašava i organizuje klađenje i učestvuje u klađenju (član 8 stav 1 tačka 6);
- 9) daje žive životinje kao nagrade u igrama na sreću (član 8 stav 1 tačka 7);
- 10) koristi tehničke uređaje, pomoćna sredstva ili naprave kojima se u obliku kazne utiče na ponašanje životinja, uključujući bodljikave ogrlice ili sredstva za dresuru upotrebom električne struje ili hemijskih materija, osim pri dresuri službenih i lovačkih pasa, u skladu sa zakonom (član 8 stav 1 tačka 8);
- 11) organizuje trke pasa na tvrdim podlogama (član 8 stav 1 tačka 9);
- 12) daje stimulanse ili druge nedopuštene materije životnjama kako bi se poboljšao njihov nastup na sportskim takmičenjima i na predstavama (član 8 stav 1 tačka 10);
- 13) koristi nedopuštene stimulanse i materije u svrhu bržeg rasta i prirasta životinja (član 8 stav 1 tačka 11);
- 14) koristi životinje za cirkuske i druge predstave, filmska i televizijska snimanja, reklamne poruke ili oglašavanja, izložbe ili takmičenja, ukoliko se pri tome prisiljava na neprirodno ponašanje ili se kod životinja izaziva bol, patnja, povreda ili strah (član 8 stav 1 tačka 12);
- 15) prisiljava životinje na ponašanje koje kod njih izaziva bol, patnju, povredu ili strah, odnosno navikavanje životinje na neprirodne i samouništavajuće oblike ponašanja (član 8 stav 1 tačka 13);
- 16) izlaže životinje nepovoljnim temperaturama i vremenskim uslovima, suprotno zoohigijenskih standardima za pojedinu vrstu ili nedostatku kiseonika, čime se izaziva bol, patnja, povreda ili strah (član 8 stav 1 tačka 14);
- 17) daje životnjama hranu ili materije čije uzimanje uzrokuje bol, patnju, povredu, strah ili smrt (član 8 stav 1 tačka 15);
- 18) prisiljava životinje na uzimanje određenih materija ili hrane, ukoliko to ne odredi veterinar u veterinarsko-zdravstvene svrhe ili ako nije naučno opravdano (član 8 stav 1 tačka 16);
- 19) zanemaruje životinje s obzirom na njihovo zdravlje, smještaj, ishranu i njegu (član 8 stav 1 tačka 17);
- 20) živim životnjama odsijeca osjetljive dijelove tijela, osim u svrhu zaštite zdravlja životinja te u zootehničke ili eksperimentalne svrhe (član 8 stav 1 tačka 18);
- 21) upotrebljava nedopuštene zamke za hvatanje životinja (član 8 stav 1 tačka 19);
- 22) hrani životinje drugim živim životnjama, osim ako je to neizbjježno ili je to jedini način za ishranu te životinje (član 8 stav 1 tačka 20);
- 23) upotrebljava žive životinje kao mamce u lovnu ili za obuku životinja (član 8 stav 1 tačka 21);
- 24) ograniči kretanje životnjama na način koji im uzrokuje bol, patnju, povredu ili strah (član 8 stav 1 tačka 22);
- 25) omamljuje, kolje ili ubija životinje u ritualne svrhe (član 8 stav 1 tačka 23);
- 26) pušta u divljinu reprodukovana, odnosno pripitomljenu divlju životinju ako prethodno nije pripremljena za preživljavanje u takvom životnom prostoru (član 8 stav 1 tačka 24);
- 27) reprodukuje životinje sa naslijednim poremećajima koji ugrožavaju njenu dobrobit ili dobrobit njenog potomstva i reprodukuje životinje koje nijesu dostigle polnu zrelost (član 8 stav 1 tačka 25);
- 28) podvrgava, omogućava ili dopušta podvrgavanje životinje intervenciji, koja se sprovodi bez stručne brige i humanosti i suprotno pravilima dobre veterinarske prakse (član 8 stav 1 tačka 26);
- 29) obavlja zahvate suprotно čl. 9 i 10 ovog zakona;
- 30) ne obezbijedi životinji uslove iz člana 11 st. 1 i 2 ovog zakona;
- 31) proda životinju licu mlađem od 16 godina (član 11 stav 3);
- 32) ne obilazi životinje koje se drže zatvorene najmanje jednom dnevno (član 11 stav 5);
- 33) objekti nijesu izgrađeni i opremljeni u skladu sa članom 12 ovog zakona;
- 34) životinje nemaju na raspolaganju prostor koji odgovara njihovim fiziološkim i etološkim potrebama (član 13);

- 35) ne obezbijedi pristup dovoljnim količinama hrane i vode na način prilagođen njihovoj vrsti (član 14);
- 36) ne smjesti oboljele ili povrijeđene životinje u skladu sa članom 15 stav 1 ovog zakona;
- 37) usmrти životinju na javnom mjestu suprotno članu 16 stav 4 ovog zakona;
- 38) usmrти životinju bez prethodnog omamljivanja (član 16 stav 7 i član 19);
- 39) postupa sa životinjama u klanici suprotno članu 20 ovog zakona;
- 40) zakolje životinju, a nije izvršen veterinarski pregled prije klanja, nije omamljena na propisan i stručan način i nastaviti obradu zaklanih životinja a iskrvarenje nije u potpunosti završeno (član 21);
- 41) ne obezbijedi uslove za kućnog ljubimca iz člana 22 ovog zakona;
- 42) ne ispunjava uslove za reprodukciju, obuku, prodaju kućnih ljubimaca i eksterijerno uljepšavanje iz čl. 23 i 24 ovog zakona;
- 43) ne prijavi nestanak životinje skloništu i ne predaje pronađenu divlju životinju u skladu sa članom 25 ovog zakona;
- 44) pansion i sklonište za kućne ljubimce ne ispunjava uslove iz člana 26 ovog zakona;
- 45) postupa suprotno članu 27 stav 1 ovog zakona;
- 46) reprodukuje i drži opasne životinje suprotno članu 29 ovog zakona;
- 47) obavlja prevoz životinja suprotno članu 30 ovog zakona;
- 48) ne obezbijedi uslove prevoza iz člana 31 ovog zakona;
- 49) ne ispunjava veterinarsko-sanitarne uslove i nije registrovan za obavljanje prevoza životinja (član 32);
- 50) zoološki vrt, prihvatilište, odnosno odgajalište za divlje životinje ne posjeduje rješenje o ispunjenosti veterinarsko sanitarnih uslova iz člana 33 st. 1, 2 i 3 ovog zakona;
- 51) ne obezbijedi uslove, preduzme mjere i ne vodi evidenciju iz člana 34 ovog zakona;
- 52) organizuje, a ne posjeduje dozvolu za organizovanje izložbi, takmičenja, cirkuskih i drugih predstava sa životnjama (član 35 st.1 i 4);
- 53) na izložbi ili takmičenju učestvuju životinje na kojima je obavljena bilo koja od intervencija iz člana 10 stava 1 (član 35 stav 2);
- 54) drži, odnosno reprodukuje i koristi divlje životinje za izložbe i takmičenja (član 35 stav 3);
- 55) koristi životinje za filmska i televizijska snimanja suprotno članu 36 ovog zakona;
- 56) eksperimente na životnjama sprovodi suprotno čl. 37 i 38 ovog zakona;
- 57) ne obilježi životinje u skladu sa članom 39 ovog zakona;
- 58) izvodi eksperimente na životnjama bez odobrenja (član 40);
- 59) se eksperiment u obrazovne svrhe izvodi tako da prouzrokuje bol, patnju, stres, povredu ili smrt životinje (član 41);
- 60) visokoškolske i naučno-istraživačke ustanove ne vode evidencije iz člana 43 ovog zakona;
- 61) visokoškolske i naučno-istraživačke ustanove ne dostave izvještaj o rezultatima eksperimenata u skladu sa članom 44 ovog zakona;
- 62) koristi životinje za eksperimente iz člana 45 ovog zakona.

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se fizičko lice i odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom od desetostrukog do dvadesetstrukog iznosa najniže cijene rada u Crnoj Gori.

Član 52

U slučaju ponovljenog prekršaja iz člana 51 stav 1 tač. 27, 39, 40, 42, 44, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 54 i 62 ovog zakona pravnom licu, preduzetniku i fizičkom licu može se izreći i zaštitna mjera zabrane obavljanja djelatnosti u trajanju od jednog mjeseca do šest mjeseci.

XIII. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 53

Propisi za sprovođenje ovog zakona donijeće se u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 54

Savjet iz člana 46 ovog zakona osnovaće se u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 55

Privredna društva, preduzetnici, druga pravna i fizička lica koja se bave držanjem, odnosno reprodukcijom, prometom, prevozom, sprovođenjem eksperimenta, klanjem životinja dužni su da svoje poslovanje usklade sa ovim zakonom, najkasnije u roku od dvije godine od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Jedinice lokalne samouprave obezbjediće skloništa za životinje u roku od dvije godine od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 56

Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaje da važi član 54 Zakona o veterinarstvu ("Službeni list RCG" br. 11/04 i 27/07).

Član 57

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

F) Moldova

The national legislation of the Republic of Moldova applied to offer the quick response:

1. Law on protection of animals used in experimental purposes or in other scientific purposes No 265-XVI of 28.07.2006;
2. Articles from news papers and news bulletins.

Law on protection of animals used in experimental purposes or in other scientific purposes No 265-XVI of 28.07.2006 stipulates the following:

Article 1. Object and area of regulation

(1) Object of the present law is constituted by regulation of using animals in experimental purposes or in another scientific purposes.

Article 3. Usage of animals in experimental purposes

The stipulations of this law are applied to usage of animals in the following experimental purposes:

a) attainment, fabrication, quality testing, efficiency and medication security testing, nourishment and other substances testing, in order to avoid, prevent, diagnose or treatment of several diseases or abnormalities or their effect on humans, animals or plants and assessment, detection, regulation or modification of human, animals or plants physiological conditions;

b) protection of natural environment in interest of human and animal health and wellbeing;

c) creation and testing of cosmetic products.

Article 5. Maintenance conditions of animals for experiments

(1) By a common order of the minister of agriculture and food industry and the minister of environment, are established instructions regarding shelters and care for animals used in experiments.

(3) The conditions in which experimented animals raised, maintained or used shall be daily verified.

(4) The state of health and comfort of animals subjected to experiments will be observed by a competent person, qualified in preventing pain or suffering, torture or invalidity.

Article 10. Protection measures of the animals used in experiments

(1) After finalization of any experiment, one must decide if the animal used shall be let to live or sacrificed, in case when its state cannot get back to normal.

(2) The decisions specified at the paragraph (1) shall be made by a competent person, preferably a veterinary.

(3) In case when the animal is let to live, it will receive proper care corresponding to its state of health and shall be kept under surveillance of a veterinary or of another competent person, according to this Law.

Articolul 12. Releasing the animal

State Veterinary Inspectorate, with the approval at the Ministry of Environment is able to approve the release of animal in case when it does not constitute a menace for public health or environment, ensuring the animal with all care conditions.

LIABILITY FOR LAW BREAKING**Article 26.** Liability for breach of the present law

(1) Breach of the present law results in civil, administrative or criminal liability, according to the existing legislation.

(2) In the sense of this law, administrative contraventions are:

a) causing pain, suffering, anxiety or invalidity, committed by the person proceeding with the experiment, aside from the assumed obligations when approving the experiment;

b) Breach of instructions regarding shelter and care for animals subjected to experiments, approved by the order of the minister;

c) providing and keeping of unmarked and unregistered animals or without sanitary-veterinary certificates.

(3) Criminal offenses:

a) using animals in experimental purposes or in other scientific purposes without notifying about the experiments;

Annex

Animals which may be used in experimental purposes or in other scientific purposes

Nr.	Scientific name		
	In Latin language	Romanian Language	English Language
1.	Mus musculus	Șoarece-de-casă	Mouse
2.	Rattus norvegicus	Șobolan cenușiu	Grey rat
3.	Cavia porcellus	Porc de Guineea (Cobai)	Guinea pig
4.	Mesocricetus auratus	Hamster auriu	Hamster
5.	Oryctolagus cuniculus	Iepure	Rabbit
6.	Primates	Primate neumane	Nonhuman primates
7.	Canis familiaris	Cîine	Dog
8.	Felis catus	Pisică domestică	Cat
9.	Coturnix coturnix	Prepelită	Quail

The news agency MOLDPRES stated in a recent article that by the end of this year in Chisinau municipality will be built a shelter that will host up until several hundreds of homeless animals, but also the Cityhall of the capital will continue the euthanasia of animal collected on the street after 10 days of hosting in the shelter. This will happen in case when the animals won't find an owner. During a press conference, the mayor of the capital stated that the Cityhall will conduct itself on this matter on the European norms, which stipulate the practice of euthanasia of homeless animals.

Dorin Chirtoacă – mayor of Chisinau, presented a statistic which shows that during the year 2008, in Chisinau 1388 people were attacked by homeless dogs, 305 of which were children. Over the last year this number has raised to 1443, 347 of which were children.

Starting with 15 July and until 30th of September the City Hall Chisinau, jointly with some non governmental organizations, will catch the homeless dogs from the territory of the city. The animals will be sterilized. According to Mr.Tudor Maniv, chief of Administration “Autosalubrită”, these actions are part of a pilot-project aimed to solve the issue of homeless dogs, and depending on the result, shall be applied on the territory of the entire country. During the project on the territory of the city will operate 5 teams which will concentrate mainly on the adjoining territories of kindergartens, schools. The sterilized animals will be kept for several days to heal their wounds. Mr. Tudor Maniv has also mentioned that sterilization procedure does not solve the issue definitively, underlining the necessity of organizing shelters for animals. At the moment in Chisinau there are around 30 thousands homeless dogs.

The City Hall of Chisinau has signed an assistance contract in order to solve the issue of homeless dogs with the VIER PFOTEN International, from Austria. According to this project, the Austrian foundation will offer necessary equipment and a mobile Clinique to catch, neuter, vaccinate and sterilize stray dogs. Also the homeless dogs will be registered. The mobile Clinique is to be installed on the territory of the Zoo from Chisinau and will sterilize up to 35 dogs per day. This foundation has developed projects of sterilization of homeless dogs in Romania, Bulgaria, Serbia, Slovakia, Macedonia, Greece. The City Hall Chisinau will allocate a field where there will be built a shelter for homeless dogs, in order to continue there their sterilization.

Also in this regard, the mayor of Chisinau stated that there has to be elaborated a legal norm that would stipulate the mechanism or registration of animals and punishment of abandonment. The mayor mentioned that will submit a legislative initiative where will be stipulated the reagistration and evidence of animals and punishment for people who abandon their animals. The same normative act will contain norms regarding the responsibility of the owner for the animal breeding. Also, by legislation, one has to oblige enterprises, institutions, construction places and parkings etc. to give up on guarding of their property with the help of animals and to address to specialized security institutions.